

Recenzje

DOI 10.14746/ssp.2016.3.16

Patrycja Szostok, Robert Rajczyk, *Komunikowanie lokalne w Polsce. O instrumentach polityki komunikacyjnej samorządów*, Wydawnictwo Gnome, Katowice 2013, ss. 175.

Autorzy w recenzowanej monografii, zaprezentowali wyniki przeprowadzonych badań ogólnopolskich w obszarze procesów komunikowania lokalnego, w szczególności koncentrując się na działaniach administracji samorządowej. Wyznaczona płaszczyzna badań zasługuje na podkreślenie, gdyż problematyka komunikowania lokalnego wciąż zbyt rzadko jest przedmiotem badań empirycznych. Już z tego powodu należy docenić pracę Autorów, tym bardziej, że ich projekt realizowany był w perspektywie ogólnopolskiej. Monografia mieści się w polu refleksji politologicznych oraz medioznawczych. Na podkreślenie zasługuje sposób realizacji badań – kwestionariusz ankiety badawczej Autorzy samodzielnie opracowali i rozesłali do urzędów miast, gmin i starostw powiatowych przy wykorzystaniu dwóch kanałów: poczty elektronicznej oraz profilu zaufanego. Ze względu na drugi, wskazany sposób przeprowadzenia badań – poprzez wykorzystanie do dystrybucji ankiet Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej, możliwa była również interpretacja zachowań komunikacyjnych adresatów ankiety – jednostek samorządowych. Zastosowanie takiej nowatorskiej metody realizacji badań naukowych trzeba uznać za dużą wartość projektu. Natomiast w monografii Autorzy nie odnieśli się już do interpretacji terminowości udzielanych odpowiedzi (tj. odesłania przez urzędy wypełnionych ankiet), co pozwoliłoby na stwierdzenie zgodności z przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego działania urzędów, odnośnie do rozpatrywania wniosków otrzymywanych z wykorzystaniem platformy ePUAP.

Monografia składa się z czterech rozdziałów, ułożonych spójnie i logicznie, które poprzedza wprowadzenie, w którym Autorzy wpisują swój projekt badawczy do innych badań prowadzonych w Zakładzie Dziennikarstwa Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego. W zakończeniu opracowania Autorzy zawarli wnioski oraz analizę perspektyw procesów komunikowania lokalnego w przyszłości. Monografię uzupełnia bibliografia, spis ilustracji, wykaz miejscowości, które wzięły udział w badaniu oraz kwestionariusz ankiety, na podstawie której projekt zrealizowano.

W pierwszym rozdziale Autorzy zawarli krótkie odwołanie do wybranych poglądów naukowych, związanych z rolą komunikowania lokalnego, podkreślających znaczenie mediów w przestrzeni lokalnej (Dobek-Ostrowska, Wiszniowski, Zemor, Fenrych, Kowalczyk, Dziki, Sobczak, Gierula, Michalczyk, Porębski). Z uwagi na to, że monografia głównie prezentuje wyniki badań przeprowadzonych przez Autorów, to ograniczone omówienie teorii komunikowania lokalnego, wydaje się uzasadnione. W pierwszym rozdziale zawarto również definicje pojęć używanych w dalszej części monografii oraz analizę podstaw prawnych korzystania z profilu zaufanego, co należy uznać za ważne i potrzebne, ze względu na zastosowane kanały realizacji badań.

W rozdziale drugim Autorzy spisali metodologię zrealizowanego projektu badawczego. Wskazano i uzasadniono jego cel i opisano przedmiot badań oraz wybrane kanały dystrybucji kwestionariusza ankiet. Ujawniono również problemy metodologiczne związane z realizacją projektu, co jest istotne z uwagi na pełne i prawidłowe referowanie wyników badań. W metodologii zawarto również omówienie specyfiki podpisu elektronicznego i profilu zaufanego. W tym miejscu pojawia się wątpliwość odnosząca się do zasadności tak szerokiego omówienia podpisu elektronicznego. Dla potrzeb samej monografii nie wydaje się to konieczne. Natomiast, czego w metodologii wyraźnie zabrakło, to uzasadnienia połączenia w badaniach obszaru komunikowania lokalnego z działaniami promocyjnymi. Wskazanie takiego uzasadnienia jest pożądane głównie z powodu odmiennych celów, jakie wynikają z każdego z obszarów aktywności. Również w zaproponowanych modelach komunikowania lokalnego (wskazane w rozdziale 4), Autorzy pomimo podjętych badań działań promocyjnych, nie lokują ich w zaproponowanych modelach, wspominając o promocji wyłącznie w jednym z wymienionych modeli. Rodzi się w związku z tym pytanie, czy w pozostałych zaproponowanych modelach działania promocyjne, których przejawy Autorzy badali, zupełnie nie występują?

W rozdziale trzecim zawarto wyniki badań. Za szczególnie wartościowe należy uznać opisanie instytucjonalnych struktur odpowiedzialnych, w badanych urzędach, za procesy komunikowania lokalnego – ich organizacje, kompetencje osób odpowiedzialnych za realizację komunikowania. Analiza organizacji struktur odpowiedzialnych za procesy komunikowania lokalnego w znacznej mierze determinuje stosunek władz lokalnych do tych procesów. Istotnym elementem, na który zwrócono uwagę w prezentacji wyników badań jest również wskazanie narzędzi komunikowania, które są wykorzystywane najczęściej, biorąc pod uwagę rodzaj jednostki samorządowej. Taka prezentacja może być niezwykle użyteczna w przyszłości, dla projektowania pogłębionych badań jakościowych w wybranych jednostkach samorządowych. Brakuje natomiast w zestawieniu wyników ich głębszej analizy i wynikających z niej wniosków.

W ostatnim czwartym rozdziale spisano zestawienie wyników badań oraz stworzono rankingi jednostek m.in. uwzględniając wykorzystanie narzędzi komunikacji bezpośredniej oraz pośredniej, jak również wskazując wykorzystanie

narzędzi komunikowania z uwzględnieniem rodzaju jednostki. Niestety, sposób prezentacji, jaki zaproponowali Autorzy jest dla czytelnika dość niejasny i może budzić wątpliwości, zarówno w jaki sposób rankingi zostały opracowane, jak i jakie wnioski prezentują.

W zakończeniu zawarto wnioski z badań, lokując je w szerszym kontekście analizy procesów komunikowania w perspektywie lokalnej. Ta część monografii, co należy podkreślić również bardzo dobrze napisana, jest szczególnie cenna, bowiem to w niej Autorzy rekapitulują wyniki zrealizowanych badań, opisując obraz bieżącej sytuacji, jak chodzi o procesy komunikowania lokalnego, w której znajdują się jednostki samorządowe w Polsce.

Poważnym mankamentem redakcyjnym opracowania, są mało czytelne rysunki i wykresy, zwłaszcza te, na których dane liczbowe nakładają się na siebie. Również różnice w użytej kolorystyce na rysunkach są miejscami tak znikome, że część wykresów staje się nieczytelna. Kolejna uwaga dotycząca redakcji książki związana jest z niejednolitym językiem, którym opracowanie zostało napisane. Wynika to zapewne z faktu, iż dwóch Autorów, mających odmienne style pisania, przygotowywało poszczególne rozdziały. Takie mankamenty powinny jednak zostać, przynajmniej częściowo, usunięte w pracy redakcyjnej nad monografią.

Reasumując, pomimo pewnych niedoskonałości, opracowanie stanowi ważny przyczynek do badań empirycznych, prowadzonych w Polsce, w obszarze komunikowania lokalnego. Zestawione wyniki badań ilościowych mogą być wykorzystane, jako stan wyjściowy, dla prowadzenia dalszych pogłębionych badań jakościowych, w przestrzeni komunikowania się z otoczeniem konkretnych jednostek samorządowych.

Grażyna PIECHOTA

Kraków

